

Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Λογοτεχνία Β' Λυκείου
Προσανατολισμού/Εμβάθυνσης

Ομάδα Λογοτεχνίας:

Δρ Νίκος Ορφανίδης, Ακαδημαϊκός Επόπτης

Δρ Λεωνίδα Γαλάζη, Σύνδεσμος Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών

Σπύρος Αντωνέλλος, Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών – Θεατρολογίας

Σωτηρία Παπαμαργαρίτη, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων Υ.Π.Π.

Δρ Κάκια Παπακυριακού-Δημητρίου, Φιλολόγος, Α.Π. Λογοτεχνίας

Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλολόγος, Π.Ι.

Γιώργος Καλοζώης, Φιλολόγος

Λογοτεχνία Β' Λυκείου Προσανατολισμού /Εμβάθυνσης

Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Εισαγωγικές διευκρινίσεις:

1. Στην πρώτη στήλη δηλώνεται ο γενικός Δείκτης Επιτυχίας.
2. Στη δεύτερη στήλη δηλώνονται οι επιμέρους Δείκτες Επάρκειας, οι οποίοι μπορεί να είναι περισσότεροι από ένας και γι' αυτό διαχωρίζονται σε σημεία.
3. Στην τρίτη στήλη προτείνονται κείμενα στα οποία μπορούν να εφαρμοστούν οι Δείκτες Επάρκειας. Τα κείμενα που προτείνονται είναι πολλαπλής λειτουργικότητας και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε πολλούς δείκτες. Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει, βάσει κριτηρίων, τα λογοτεχνικά κείμενα που ανταποκρίνονται στις διδακτικές του ανάγκες για τη διδασκαλία των δεικτών ή να κρίνει σε ποιους δείκτες θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση κατά τη διδασκαλία συγκεκριμένων κειμένων. Οι επιλογές αυτές δεν εξαντλούνται με τα κείμενα που αναφέρονται εδώ (προτείνονται ενδεικτικά ορισμένα κείμενα από τον Προγραμματισμό), και δεν είναι απαραίτητο να εξαντλούνται στο πλαίσιο των σχολικών εγχειριδίων, αλλά μπορούν να εμπλουτίζονται και με κείμενα που δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτά, στο πλαίσιο της χρήσης του πολλαπλού βιβλίου και της αξιοποίησης της ηλεκτρονικής τεχνολογίας.
4. Στην τρίτη στήλη προτείνονται, επίσης, δραστηριότητες σχετικές με τους Δείκτες και γίνονται ορισμένες διευκρινιστικές επισημάνσεις.

Λογοτεχνικός γραμματισμός

Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό
1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γέννη» της λογοτεχνίας (ποίηση /αφήγηση-έπος / δράμα) και τα κειμενικά είδη (είδη ποιημάτων – αφηγηματικών κειμένων– θεατρικών έργων).	1. το είδος ενός λογοτεχνικού κειμένου, όπως συνάγεται από τα εσωτερικά στοιχεία του: <ul style="list-style-type: none">- ποίηση: κείμενα σε στίχο, ομοιοκαταληξία, χωρισμός σε στροφές- αφήγηση: διηγήσεις σε πεζό ή έμμετρο λόγο, χωρισμός σε κεφάλαια ή σκηνές (έπος, μυθιστόρημα, διήγημα)- δράμα / θέατρο: δομικά στοιχεία θεατρικού κειμένου: σκηνικές οδηγίες, πράξεις, σκηνές, πρόσωπα, χώρος, χρόνος.	Φραντσέσκο Πετράρκα, «Λάουρα», ΝΕΛ Β', 45-46 Μιγκέλ ντε Θερβάντες, <i>Ο Δον Κιχώτης</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 240-245 Αντόν Τσέχοφ, <i>Θεός Βάνιας</i> , (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ., 396-403 Γρηγόριος Ξενόπουλος, <i>Το μουσικό της κοντέσσας Βαλέραινας</i> , (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Β', 107-118
2. Να γνωρίσουν τους σημαντικότερους σταθμούς της Ιστορίας της παγκόσμιας, ευρωπαϊκής και ελληνικής λογοτεχνίας.	1. σημαντικά λογοτεχνικά έργα από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 19 ^{ου} και 20 ^{ου} αιώνα, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων προγενέστερων κορυφαίων έργων που αποτέλεσαν τη βάση της νεότερης ευρωπαϊκής λογοτεχνίας	Τα λογοτεχνικά κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό και όσα προτείνονται για συνανάγνωση/συνεξέταση και διακειμενική προσέγγιση.

<p>3. Να κατανοούν την εξέλιξη της λογοτεχνικής παραγωγής/των λογοτεχνικών ρευμάτων του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, στο γραμματολογικό τους πλαίσιο (ρομαντισμός, συμβολισμός, «παρακμακό» στοιχείο στην ποίηση, ρεαλισμός, νατουραλισμός, ηθογραφία στην πεζογραφία).</p>	<p>1. σημαντικά λογοτεχνικά έργα, αντιπροσωπευτικά των λογοτεχνικών τάσεων και ρευμάτων, από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα</p>	<p>ό.π.</p>
<p>4. Να κατανοούν τα κυριότερα χαρακτηριστικά της ποίησης και της πεζογραφίας του ρομαντισμού.</p>	<p>1. Κυριότερα χαρακτηριστικά της ποίησης και της πεζογραφίας του ρομαντισμού:</p> <ul style="list-style-type: none"> - πηγή έμπνευσης η φαντασία (έκφραση του εσώτερου κόσμου του ανθρώπου, έμφαση στο παράδοξο, το μυστηριώδες, το υπερφυσικό, το όνειρο) - μελαγχολική και απαισιόδοξη διάθεση - κατάργηση των παραδοσιακών λογοτεχνικών κανόνων (π.χ. εντοπίζεται ποιητικός ρυθμός στην πεζογραφία και πεζολογικός ρυθμός στην ποίηση) - έμφαση στην ιδιαιτερότητα της προσωπικότητας, ατομικής και συλλογικής - έντονος ατομικισμός και εγωκεντρισμός (επιμονή στο «εγώ» του αφηγητή ή του ήρωα) - θέματα: προσωπική εμπειρία της φύσης, ο θεός, η περιπέτεια, ο ηρωισμός, οι αγώνες για την ελευθερία - χρήση υποβλητικών σκηνικών: νυχτερινά φεγγαρόλουστα τοπία, ερείπια, τάφοι κ.ά. - η ιδιαιτερότητα του ελληνικού ρομαντισμού: επιτηδευμένη μελαγχολία και θλίψη, στροφή στο ένδοξο παρελθόν, χρήση καθαρεύουσας. 	<p>Φρήντριχ Σίλλερ, «Το δαχτυλίδι του Πολυκράτη», ΝΕΛ Β', 67-71</p> <p>Τζωρτζ Γκόρτον Μπάιρον, «Τα νησιά της Ελλάδας», ΝΕΛ Β', 81-85</p> <p>Αλφόνς ντε Λαμαρτίν, «Η λίμνη», ΝΕΛ Β', 86-89</p> <p>Τζιάκομο Λεοπάρντι, «Το άπειρο», ΝΕΛ Β', 94-95</p> <p>Διονύσιος Σολωμός «Ο Κρητικός», ΝΕ. ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 15-29</p> <p>Αλέξανδρου Σούτσου, «Επιστολή προς τον βασιλέα της Ελλάδος Όθωνα» (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Α', 288-291</p> <p>Χάινριχ φον Κλάιστ, «Η ζητιάνα του Λοκάρνο», ΝΕΛ Β', 183-186</p> <p>Βίκτωρ Ουγκώ, <i>Η Παναγία των Παρισίων</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 121-127</p> <p>Ιάκωβος Πιτσιπίος, <i>Ο Πίθηκος Ξουθ ή Τα ήθη του αιώνας</i> (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Α', 311-315</p> <p>Ελαμεινώνδας Φραγκούδης, <i>Ο Θέρσανδρος</i> (απόσπασμα), ΚΚΛ Α', 134-137</p>

<p>5. Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του ρεαλισμού στην πεζογραφία και το θέατρο.</p>	<p>1. Χαρακτηριστικά του ρεαλισμού στην πεζογραφία και στο θέατρο:</p> <ul style="list-style-type: none"> - πιστή απόδοση της πραγματικότητας, επιδίωξη της αντικειμενικότητας, αληθοφάνεια, πειστικότητα - αντικειμενική αφήγηση: ελαχιστοποίηση της παρουσίας του συγγραφέα, αίσθηση «θεατρικής» αμεσότητας - ακρίβεια της παρατήρησης και ζωντάνια της λεπτομέρειας - περιγραφή οικείων θεμάτων, γεγονότων από την καθημερινότητα και τη ζωή απλών ανθρώπων 	<p>Ονορέ Ντε Μπαλζάκ, <i>Μπαρμπα-Γκοριό</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 113-120</p> <p>Μαξίμ Γκόρκι, «Ένα κοριτσάκι», ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 405-406</p> <p>Λέων Τολστόι, «Ο Αλιόσα το τσουκάλι», ΝΕΛ Β', 190-197</p> <p>Γκυ Ντε Μωπασσάν, «Η διαθήκη», ΝΕΛ Β', 202-208</p> <p>Μπιγιέρνστερ Μπιγιέρνσον, «Ο πατέρας», ΝΕΛ Β', 198-201</p> <p>Λουίτζι Πιραντέλλο, «Το πιθάρι», ΝΕΛ Β', 215-223</p> <p>Χάινριχ Μπελ, <i>Οι απόψεις ενός κλόουν</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 186-190</p>
<p>6. Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του νατουραλισμού στην πεζογραφία και το θέατρο.</p>	<p>1. Χαρακτηριστικά του νατουραλισμού στην πεζογραφία και στο θέατρο:</p> <ul style="list-style-type: none"> - πιστή, φωτογραφική απόδοση της πραγματικότητας - προκλητικά θέματα από το περιθώριο της κοινωνικής ζωής - παρουσίαση της γυμνής πραγματικότητας χωρίς προσπάθεια για ωραιοποίηση ή συγκάλυψη - υπερτονισμός των άσχημων και θλιβερών καταστάσεων της ζωής - ήρωες: απόκληροι και θύματα της κοινωνίας (καταπιεσμένοι, αδικημένοι, άνθρωποι του υποκόσμου, ψυχικά και σωματικά άρρωστοι) 	<p>Αντόν Τσέχοφ, <i>Θείος Βάνιας</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ., 396-403</p> <p>Γρηγόριος Ξενόπουλος, <i>Το μουσικό της κοντέσσας Βαλέραινας</i>, (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Β', 107-118</p> <p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Όνειρο στο κύμα», ΝΕ.ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 159-180 και όλα τα άλλα διηγήματα του Παπαδιαμάντη που προτείνονται στον προγραμματισμό για συνανάγνωση.</p> <p>Γεώργιος Βιζυηνός, «Το αμάρτημα της μητρός μου», ΝΕ.ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 121-156, «Το μόνον της ζωής του ταξιδιόν», <i>Νεοελληνικά Διηγήματα</i>, Αθήνα, Εστία, 2003, 168-252</p> <p>Ανδρέας Καρκαβίτσας, «Τα τυφλοπόντικα», ΚΝΕΛ Β', 93-96</p> <p>Κωνσταντίνος Χατζόπουλος, «Το σπίτι του δασκάλου», ΚΝΕΛ Β', 121-125</p> <p>Μιχαήλ Μητσάκης, «Η Αρκούδα», ΚΝΕΛ Β', 128-135</p> <p>Δημοσθένης Βουτυράς, «Παραρλάμα», ΚΝΕΛ Β', 165-169</p> <p>Γρηγόριος Ξενόπουλος, <i>Στέλλα Βιολάντη</i>, ΚΝΕΛ Β',</p>

<p>7. Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της ελληνικής ηθογραφίας.</p>	<p>1. Χαρακτηριστικά της ελληνικής ηθογραφίας:</p> <ul style="list-style-type: none"> - η ελληνική εκδοχή του ρεαλισμού και του νατουραλισμού στην πεζογραφία (κυρίως στο διήγημα) - πιστή παρουσίαση της ζωής στην ελληνική ύπαιθρο (παραδόσεις, ήθη, έθιμα, συνήθειες, χαρακτήρας, νοοτροπία των απλών ανθρώπων της υπαίθρου) 	<p>103-107</p> <p>Νίκος Καζαντζάκης, <i>Αλέξης Ζορμπάς</i>, ΚΝΕΛ Β', 158-162</p> <p>Αντών Τσέχοφ, <i>Θείος Βάνιας</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ., 396-403</p> <p>Χένρικ Ίψεν, <i>Το κουκλόσπιτο</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ., 326-332</p> <p>Χένρικ Ίψεν, <i>Οι Βρικόλακες</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ., 333-337</p> <p>Γρηγόριος Ξενόπουλος, <i>Το μυστικό της κοντέσσας Βαλέραινας</i>, (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Β', 107-118</p> <p>Διαθεματική προσέγγιση με ρεαλιστικά και νατουραλιστικά εικαστικά έργα, π.χ. μελέτη των έργων «Το Ατελιέ» (1855) του Gustave Courbet, «Οι σταχομαζώχτρες» (1857) του Jean-Francois Millet, «Τα κάλαντα» του Νικηφόρου Λύτρα, «Ο κουρέας» του Νικολάου Γύζη (1880), του γλυπτού «Έκρηξη στο Ορυχείο» (1890) του Constantin Meunier .</p>
<p>8. Να διακρίνουν τα βασικά μορφικά χαρακτηριστικά της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης και να τα διαχωρίζουν από την ανώνυμη δημοτική.</p>	<p>1. γνωρίσματα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: ποικιλία αριθμού συλλαβών και μετρικών επιλογών (ιαμβικός, τροχαϊκός, αναπαιστικός, μεσοτονικός), («ασύμμετρη» ποιητική σύνταξη (υπερβατό, επίταξη επιθέτου, διασκελισμός, κλονισμός ή άρση τομής)</p> <p>2. γνωρίσματα της δημοτικής ποίησης: ύπαρξη ισοσύλλαβων στίχων, κυριαρχία του ιαμβικού δεκαπεντασύλλαβου, απουσία ομοιοκαταληξίας, κανόνας της «ισομετρίας» (συμμετρία μορφής και περιεχομένου, δηλαδή η ολοκλήρωση του νοήματος σε έναν ή το πολύ δύο στίχους), εκφραστικά μέσα / σχήματα λόγου τυπικά στην ανώνυμη δημοτική ποίηση (προσωποποίηση, σχήμα «του αδυνάτου», σχήμα των τριών, άσκοπα ερωτήματα, χιαστό σχήμα, επανάληψη).</p>	<p>Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, «Σονέτο XVIII», ΝΕΛ Β', 54-5</p> <p>Κωστής Παλαμάς, «Ονειρεύομαι, πλάθω, ζω το στίχο...», http://www.sarantakos.com/liter/satirikag/b18.html</p> <p>Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Νυχτερινό», ΚΝΕΛ Β', 176</p> <p>Τέλλος Άγρας, «Αμάξι στη βροχή», ΚΝΕΛ Β', 188-189</p> <p>Ρώμος Φιλύρας, «Ο περότος», Λ.Π.ΑΝΘ, 105 -106</p> <p>Ρίμες αγάπης, ΚΚΛ Α', 81-92</p> <p>Σύγκριση με τα δημοτικά τραγούδια που διδάχτηκαν στην Α' Λυκείου και τα άλλα ποιήματα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: Σολωμός, Κάλβος, Παλαμάς, Βάρναλης</p>

<p>9. Να κατανοούν τα κυριότερα χαρακτηριστικά της συμβολιστικής ποίησης.</p>	<p>1. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της συμβολιστικής ποίησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - νέα σημασιοδότηση και χρήση του συμβόλου: τα πράγματα του εξωτερικού κόσμου λειτουργούν ως σύμβολα για την έκφραση του εσωτερικού κόσμου (ψυχικού και νοητικού) - περιορισμός στο ελάχιστο του νοηματικού περιεχομένου, δημιουργία «καθαρής», «μελωδικής» ποίησης, η ποίηση έχει ως αντικείμενο την ίδια την ποίηση απαλλαγμένη από καθετί μη ποιητικό - το «παρακμιακό» στοιχείο στην ποίηση: ανία, κακοδαιμονία, πλήξη, οδύνη, παραίτηση (spleen) 	<p>Σαρλ Μπωντλαίρ, «Άλμπατρος», «Τεράστιοι γλάροι», ΝΕΛ Β', 100-101</p> <p>Σαρλ Μπωντλαίρ, «Spleen», ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 130</p> <p>Στεφάν Μαλλαρμέ, «Όραμα», ΑΝΘ.ΓΑΛ.Π., 35-36</p> <p>Ζαν Μορεάς, «Ρόδα της Δαμασκός...», ΑΝΘ.ΓΑΛ.Π., 74</p> <p>Αρθούρ Ρεμπώ, «Άλλοτε αν θυμάμαι...», <i>Μια εποχή στην κόλαση</i>, Αθήνα, Γαβριηλίδης, 2013, 17,19.</p> <p>Πωλ Βαλερύ, «Η κλώστρα», «Τα ρόδια», ΑΝΘ.ΓΑΛ.Π., 100, 103-104</p> <p>Ράινερ Μαρία Ρίλκε, «Οι ελεγείες του Ντουίνο»: 6η ελεγεία, ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 64-66</p> <p>Αλεξάντρ Μπλοκ, «Στρόβιλοι από χιόνι», ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 407-408</p> <p>Κωστής Παλαμάς, <i>Ταμβοί και Ανάπαιστοι</i>, http://www.sarantakos.com/kibwtos/komnas/palpoems.html#iamvoi, «Ο δωδεκάλογος του γύφτου», και άλλα ποιήματα ΚΝΕΛ Α', 411-424</p> <p>Ιωάννης Γρυπάρης, <i>Σκαρβαίοι και Τετρακότες</i>, http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/new/page_025.html</p> <p>Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Νυχτερινό», ΚΝΕΛ Β', 176-177</p> <p>Ρώμος Φιλύρας, «Ο περότος», Λ.Π.ΑΝΘ, σ. 105-106</p> <p>Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Κάθαρσις», ΚΝΕΛ Β', 185-186</p> <p>Τέλλος Άγρας, «Αμάξι στη βροχή», ΚΝΕΛ Β', 188-189</p> <p>Κωνσταντίνος Χατζόπουλος, <i>Φθινόπωρο</i>, Νεφέλη, Αθήνα 1987 (το μοναδικό έργο στην Ελλάδα που μεταφέρει τον συμβολισμό στην πεζογραφία)</p>
<p>10. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο.</p>	<p>1. η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα</p> <p>α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ» (λ.χ. η μελαγχολική ποίηση των νεορομαντικών και νεοσυμβολιστών ποιητών του</p>	<p>Ντάντε Αλιγκιέρι, <i>Θεία κωμωδία</i>: Κόλαση, Άσμα τρίτο, ΝΕΛ Β', 39-45</p> <p>Φραντσέσκο Πετράρκα, «Λάουρα», ΝΕΛ Β', 45-46</p> <p>Διονύσιος Σολωμός, «Ο Κρητικός», ΝΕ. ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 15-29</p>

	<p>μεσοπολέμου) β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς») γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί</p>	<p>Σαρλ Μπωντλαίρ, «Άλμπατρος», «Τεράστιοι γλάροι», ΝΕΛ, 100-101</p> <p>Κ. Π. Καβάφης, «Το πρώτο σκαλί», «Ο ποιητής και η Μούσα»: http://www.kavafis.gr/poems/content.asp?id=156&ca t=2</p> <p>Τέλλος Άγρας, «Αμάξι στη βροχή», ΚΝΕΛ Β', 187</p> <p>Οδυσσέας Ελύτης, <i>Άξιον εστί</i>, «Τα Πάθη», Ανάγνωσμα Έκτο (Οδυσσέα Ελύτη, <i>Το Άξιον Εστί</i>, Αθήνα, Ίκαρος, 1989, 65-67)</p> <p>Μαρία Πολυδούρη, «Μόνο γιατί μ' αγάπησες», ΝΕΛ Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 72-73</p> <p>Γιώργης Παυλόπουλος, «Τα αντικλείδια», ΝΕΛ Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 89-90</p>
<p>11. Να κατανοούν τις σημασίες του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.</p>	<ol style="list-style-type: none"> η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνδηλώσεις (πέρα από την κυριολεκτική, λ.χ. τ' αδόνιν, η λίμνη, η Φεγγαροντυμένη κ.ά.) η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος, η ποίηση ως έκφραση συναισθήματος και συγκίνησης 	<p><i>Ρίμες αγάπης</i>, ΚΚΛ Α', 81-92</p> <p>Αλφόνς ντε Λαμαρτίν, «Η λίμνη», ΝΕΛ Β', 86-89</p> <p>Διονύσιος Σολωμός, «Ο Κρητικός», ΝΕ. ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 15-29</p> <p>Σαρλ Μπωντλαίρ, «Spleen», ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 130</p> <p>Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Νυχτερινό», ΚΝΕΛ Β', 176-7</p> <p>Μανόλης Αναγνωστάκης, «Ποιητική», ΑΝΠ Γ', 293</p>
<p>12. Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους.</p>	<ol style="list-style-type: none"> σημσιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 	<p>Όλα τα ποιήματα που προτείνονται στον προγραμματισμό</p> <p>Για τα σχήματα λόγου, βλέπε αναλυτικά στο Συντακτικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας</p>

<p>13. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ποίηση: διάκριση ανάμεσα στον <i>διδασκτικό</i> ή <i>επικό-ηρωικό</i> χαρακτήρα της ποίησης «του εμείς» και στον <i>λυρικό</i> χαρακτήρα της ποίησης «του εγώ» 2. αφήγηση: διάκριση αντίστοιχων χαρακτηριστικών στην αφήγηση «του εμείς» και «του εγώ» 	<p>Ντάντε Αλιγκιέρι, <i>Θεία κωμωδία</i>: Κόλαση, Άσμα τρίτο, ΝΕΛ Β', 39-45</p> <p>Τζιάκομο Λεοπάρντι, «Το άπειρο», ΝΕΛ Β', 94-95</p> <p>Βίκτωρ Ουγκώ, <i>Η Παναγία των Παρισίων</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 121-127</p> <p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Όνειρο στο κύμα», ΝΕ.ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 159-180</p>
<p>14. Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της έντεχνης πεζογραφίας (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. είδη πεζογραφικών κειμένων με βάση την έκταση, την πλοκή, το θέμα, την εποχή που γράφτηκαν, τα ρεύματα από τα οποία επηρεάστηκαν (ρομαντικό, ρεαλιστικό, νατουραλιστικό, ηθογραφικό, κοινωνικό, ιστορικό, «επιστημονικής φαντασίας», «εφηβικό, «αστυνομικό» διήγημα) 2. άλλα είδη αφηγήσεων: είδηση, χρονικά, μαρτυρίες, ημερολόγια, βιογραφικά είδη, με βάση τα εσωτερικά γνωρίσματα και την εποχή στην οποία γράφτηκαν 	<p>Χάινριχ φον Κλάιστ, «Η ζητιάννα του Λοκάρνο», ΝΕΛ Β', 183-186</p> <p>Κωνσταντίνου Θεοτόκη, <i>Κατάδικος</i>, Αθήνα, Πελεκάνος, 2014</p> <p>Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, <i>Έγκλημα και τιμωρία</i>, Αθήνα, Ζαχαρόπουλος, 1998</p> <p>Διαθεματική προσέγγιση με το μάθημα της Έκφρασης Έκθεσης, όπου γίνεται αναφορά και σε άλλα είδη αφήγησης</p>
<p>15. Να αναγνωρίζουν τη δομή και την πλοκή ενός λογοτεχνικού αφηγήματος.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. παρουσίαση επεισοδίων ή σκηνών σε ένα αφηγηματικό κείμενο 2. η πλοκή δεν συμπίπτει πάντοτε με τη γραμμική εξέλιξη μιας ιστορίας (αναχρονίες, «παράλληλες» ιστορίες, εγκιβωτισμένες αφηγήσεις) 	<p>Όλα τα πεζά που προτείνονται στον προγραμματισμό.</p>
<p>16. Να κατανοούν τα κύρια στοιχεία του αφηγηματικού λόγου.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. τα γραμματικά πρόσωπα της αφηγηματικής γλώσσας: το <i>εγώ</i> του αφηγητή, το <i>εσύ</i> του αποδέκτη, το <i>πρόσωπο</i> για το οποίο γίνεται λόγος 2. τα «δομικά στοιχεία» του αφηγηματικού κόσμου: <i>ιστορία</i>, <i>πλοκή</i>, <i>επεισόδια</i> (της «δράσης»), <i>μοτίβα</i> που χαρακτηρίζουν το ποίον και τη δράση των ηρώων 	<p>Όλα τα πεζά που προτείνονται στον προγραμματισμό.</p>

<p>17. Να αναγνωρίζουν</p> <ul style="list-style-type: none"> - τον τύπο του αφηγητή (=το πρόσωπο που αφηγείται την ιστορία) - τη συμμετοχή του ή μη στην ιστορία που αφηγείται και - το ρηματικό πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση <p>και να κατανοούν τη λειτουργική σημασία των πιο πάνω στο λογοτεχνικό κείμενο.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. εξωδιηγητικός (=αφηγείται την κύρια ιστορία), ενδοδιηγητικός (=αφηγείται μια εγκιβωτισμένη ιστορία μέσα στην κύρια ιστορία) 2. ετεροδιηγητικός (=δεν συμμετέχει στα όσα αφηγείται), ομοδιηγητικός (=συμμετέχει στην αφήγησή του), αυτοδιηγητικός (=είναι ο ίδιος πρωταγωνιστής της αφηγούμενης ιστορίας) 3. πρωτοπρόσωπη, δευτεροπρόσωπη, τριτοπρόσωπη αφήγηση 	<p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Όνειρο στο κύμα», ΝΕ.ΛΟΓ. Γ΄ Θεωρητική Κατεύθυνση, 159-180</p> <p>Γεώργιος Βιζυηνός, «Το αμάρτημα της μητρός μου», ΝΕ.ΛΟΓ. Γ΄ Θεωρητική Κατεύθυνση, 121-156</p> <p>Κωνσταντίνος Χατζόπουλος, «Το σπίτι του δασκάλου», ΚΝΕΛ Β΄, 121-125</p> <p>Γκυ Ντε Μωπασσάν, «Η διαθήκη», ΝΕΛ Β΄, 202-208</p>
<p>18. Να αναγνωρίζουν το περιεχόμενο της αφήγησης που καθορίζει και τον τύπο της αφήγησης.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. τι «λέει»: αφήγηση γεγονότων ή αφήγηση σκέψεων-συναισθημάτων 	<p>Μαξίμ Γκόρκι, «Ένα κοριτσάκι», ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 405-406</p> <p>Ανδρέας Καρκαβίτσας, «Τα τυφλοπόντικα», ΚΝΕΛ Β΄, 93-96</p>
<p>19. Να ξεχωρίζουν τις βασικές λειτουργίες σε ένα αφηγηματικό κείμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ποιος «βλέπει» - ποιος «μιλάει» <p>και να είναι σε θέση να διακρίνουν τους κύριους τρόπους εστίασης και απόδοσης του λόγου των προσώπων.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. εστίαση (ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και συναφείς τρόποι εστίασης: «μηδενική» εστίαση (παντογνώστης αφηγητής, ο αφηγητής γνωρίζει περισσότερα από τους ήρωες), «εσωτερική» εστίαση (ο αφηγητής είναι πρόσωπο ή πρόσωπα του κειμένου με περιορισμένη γνώση), εξωτερική εστίαση (ο αφηγητής λέει/γνωρίζει λιγότερα απ' όσα ξέρουν οι ήρωες, λ.χ. στο αστυνομικό μυθιστόρημα) 2. φωνή (ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και τρόποι απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος (ο λόγος του προσώπου ακούγεται μέσω του αφηγητή) 	<p>Χάινριχ Μπελ, <i>Οι απόψεις ενός κλόουν</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 186-190</p> <p>Ιάκωβου Πιτσιπίου, <i>Ο Πίθηκος Ξουθ ή Τα ήθη του αιώνας</i>, (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Α΄, 311-315</p> <p>Επαμεινώνδας Φραγκούδης, <i>Ο Θέρσανδρος</i>, (απόσπασμα), ΚΚΛ Α΄, 134-137</p> <p>Γεώργιος Βιζυηνός, «Το μόνον της ζωής του ταξείδιον», Νεοελληνικά Διηγήματα, Εστία, Αθήνα 2003, 168-252</p> <p>Γκυ Ντε Μωπασσάν, «Η διαθήκη», ΝΕΛ Β΄, 202-208</p> <p>Μπιγιέρνστερ Μπιγιέρνσον, «Ο πατέρας», ΝΕΛ Β΄, 198-201</p> <p>Λουίτζι Πιραντέλλο, «Το πιθάρι», ΝΕΛ Β΄, 215-223</p> <p>Χάινριχ Μπελ, <i>Οι απόψεις ενός κλόουν</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 186-190</p>
<p>20. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. πώς το «λέει»: αφήγηση, μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλιο, ελεύθερος πλάγιος λόγος, εσωτερικός μονόλογος 	<p>Κωνσταντίνος Χατζόπουλος, «Το σπίτι του δασκάλου», ΚΝΕΛ Β΄, 121-125</p>

<p>21. Να κατανοούν τη λειτουργία του χρόνου στην αφήγηση.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. παρουσίαση και αναγνώριση στα κείμενα της διαφοράς ανάμεσα στον «χρόνο της ιστορίας» - «χρόνος της αφήγησης» 2. παρουσίαση των αφηγηματικών τεχνικών που συνδέονται με τον χρόνο, είτε «της δράσης» (επιτάχυνση, επιβράδυνση, επαναληπτικότητα) είτε «της τάξης της αφήγησης»: αναχρονίες (=αναλήψεις-<i>flashback</i>, προλήψεις-<i>flashforward</i>, «πάγωμα» του χρόνου) 3. η σημασία των αναχρονιών σε ένα αφήγημα και του γεγονότος ότι ο αφηγηματικός «χρόνος» δεν είναι πάντοτε γραμμικός 	<p>Βίκτωρ Ουγκώ, <i>Η Παναγία των Παρισίων</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 121-127</p> <p>Ιάκωβου Πιτσιπίου, <i>Ο Πίθηκος Ξουθ ή Τα ήθη του αιώνας</i>, (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Α', 311-315</p> <p>Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, <i>Έγκλημα και τιμωρία</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ., 384-391</p> <p>Γεώργιος Βιζυηνός, «Το αμάρτημα της μητρός μου», ΝΕ.ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 121-156</p> <p>Μιχαήλ Μητσάκης, «Η Αρκούδα», ΚΝΕΛ Β', 128-135</p>
<p>22. Να εντοπίζουν στα κείμενα κώδικες αμφισημίας, όπως η παρωδία, η σάτιρα, η ειρωνεία, και να διακρίνουν με ποιον τρόπο ανατρέπουν το έκδηλο νόημα του κειμένου.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. αναγνώριση και παρουσίαση βασικών διαφορών: παρωδία (προϋποθέτει ένα λογοτεχνικό πρότυπο), σάτιρα (είναι συνήθως «επικαιρική» και μπορεί να έχει σαφή κοινωνική αιχμή), ειρωνεία (έχει διττή όψη, καθώς αποκαλύπτει την αντίθεση ανάμεσα στο είναι και το φαίνεσθαι, στα λόγια και τα έργα, στο πρόσωπο και το προσωπείο) 2. αναγνώριση των τρόπων αυτών σε λογοτεχνικά κείμενα όχι κατ' ανάγκη «χιουμοριστικά» 3. αντιπαραβολή με άλλες εξωλογοτεχνικές μορφές έκφρασης του κωμικού (εικαστικές τέχνες, θέατρο, μουσική, γκράφιτι) 	<p>Μιγκέλ ντε Θερβάντες, <i>Ο Δον Κιχώτης</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 240-245</p> <p>Ιάκωβου Πιτσιπίου, <i>Ο Πίθηκος Ξουθ ή Τα ήθη του αιώνας</i>, (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Α', 311-315</p> <p>Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Κάθαρσις», ΚΝΕΛ Β', 185-186</p>
<p>23. Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. περιγραφή ιστορικού πλαισίου των λογοτεχνικών έργων: χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα, χαρακτήρες, οπτική γωνία 2. διερεύνηση της επίδρασης που ασκούν οι ιστορικές εξελίξεις στις πράξεις, τα αισθήματα και τις αντιδράσεις των ηρώων 	<p>Διαθεματική προσέγγιση με το μάθημα της Ιστορίας, και τον κινηματογράφο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Χάινριχ Μπελ, <i>Οι απόψεις ενός κλόουν</i> (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 186-190 ➔ Μπέρτολτ Μπρεχτ, «Το κάψιμο των βιβλίων», <i>Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, Κείμενα Λογοτεχνίας Γ'</i>

<p>24. Να κατανοούν τις διαφορές και τις ομοιότητες του λόγου της Ιστορίας από τον λόγο της Λογοτεχνίας.</p>	<p>1. μελέτη και σύγκριση των γνώσεων και πληροφοριών που μας παρέχει ένα λογοτεχνικό έργο με τις αντίστοιχες από βιβλία ιστορίας ή άλλες πηγές</p>	<p><i>Γυμνασίου</i>, Υ.Π.Π., Π.Ι., Υ.Α.Π., 2014, 49</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ιστορικές πληροφορίες για το Γ' Ράιχ και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, μέσα από διάφορες πηγές ➤ Μελέτη των τρόπων με τους οποίους τα ιστορικά/πολιτικά/κοινωνικά δεδομένα αποτελούν το «χαλί» των λογοτεχνικών κειμένων, πάνω στο οποίο τοποθετούνται η πλοκή, τα γεγονότα, οι λογοτεχνικοί χαρακτήρες, η οπτική γωνία ➤ Τραγούδι, «Ο Φασισμός», Στίχοι: Φώντας Λάδης, Μουσική: Θάνος Μικρούτσικος ➤ Παρακολούθηση της ταινίας: «Ο Μεγάλος Δικτάτωρ» του Τσάρλι Τσάπλιν (1940)
<p>25. Να επισημαίνουν τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται το χιούμορ στη λογοτεχνία και να αντιλαμβάνονται πώς το στοιχείο του «κωμικού» υπνομεύει ή/και ανατρέπεται τη συμβατική όψη των πραγμάτων.</p>	<p>1. τρόποι έκφρασης του χιούμορ στη λογοτεχνία (λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, άλλα γλωσσικά παιχνίδια) και η λειτουργία τους</p>	<p>Μιγκέλ ντε Θερβάντες, <i>Ο Δον Κιχώτης</i>, (απόσπασμα), ΑΝΘ.ΕΥΡ.Λ, 240-245</p> <p>Ιάκωβου Πιτσιπίου, <i>Ο Πίθηκος Ξουθ ή Τα ήθη του αιώνας</i>, (απόσπασμα), ΚΝΕΛ Α', 311-315</p> <p>Λουίτζι Πιραντέλλο, «Το πιθάρι», ΝΕΛ Β', 215-223</p>

Γενικοί δείκτες για το μάθημα της Λογοτεχνίας στο Λύκειο

Λογοτεχνικός γραμματισμός

Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές/τριες:	Δείκτες Επάρκειας	
<p>26. Να κατακτήσουν βασικούς όρους της Θεωρίας της Λογοτεχνίας και να είναι σε θέση να τους χρησιμοποιούν για την προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων.</p>	<p>1. Βασικοί όροι θεωρίας της Λογοτεχνίας, όπως αυτοί δίνονται πιο πάνω για τη μελέτη πεζών και ποιητικών κειμένων</p>	<p>Επισημάνση: Τα στοιχεία της Θεωρίας της Λογοτεχνίας χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για το «ξεκλείδωμα» των κειμένων και για την κατάκτηση σημαντικών γνώσεων και δεξιοτήτων λογοτεχνικού γραμματισμού, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση ενός επαρκούς αναγνώστη της Λογοτεχνίας, που θα απολαμβάνει αισθητικά τα λογοτεχνικά κείμενα και θα είναι σε θέση να τα ερμηνεύει και να ασκεί κριτική πάνω σε αυτά.</p>

<p>27. Να διακρίνουν ένα λογοτεχνικό κείμενο από άλλες μορφές/είδη λόγου και καλλιτεχνικής έκφρασης και να αντιλαμβάνονται ότι η λογοτεχνία είναι μια ιδιαίτερη «γλώσσα» με διαφορετικά επίπεδα σημασίας.</p>	<p>1. Ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε λογοτεχνικά κείμενα και σε άλλα είδη κειμένων (δημοσιογραφικά κείμενα, ταξιδιωτικοί οδηγοί, κόμικς, λευκώματα, προσωπικό ημερολόγιο κ.ά.)</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει διαθεματικά με το μάθημα της Έκφρασης Έκθεσης στο πλαίσιο του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, στο οποίο οι μαθητές μελετούν και άλλα κειμενικά είδη, αλλά και σε άλλα μαθήματα: Ιστορία, Φυσική, Μαθηματικά κ.ά.</p>
<p>28. Να αναπτύσσουν το αισθητικό και γλωσσικό τους κριτήριο, καθώς και συνδυαστική κριτική σκέψη.</p>	<p>1. ομοιότητες και διαφορές του «κώδικα» της λογοτεχνίας με άλλους σημειωτικούς κώδικες (εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο, κινηματογράφος)</p>	<p>Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών που βασίζονται σε λογοτεχνικά έργα ή πραγματεύονται θέματα παρόμοια με αυτά των λογοτεχνικών κειμένων, μελέτη εικαστικών έργων.</p>
<p>29. Να μελετούν και να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο.</p>	<p>1. η «συνομιλία» των λογοτεχνικών κειμένων όχι μόνο μεταξύ τους (διακειμενικότητα), αλλά και με άλλες μορφές τέχνης (διαθεματικότητα) 2. γνώσεις από άλλα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. την Ιστορία) για το ξεκλείδωμα των κειμένων</p>	<p>Δειγματική διακειμενική και διαθεματική δραστηριότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Διονύσιος Σολωμός, «Ο Κρητικός», ΝΕ. ΛΟΓ. Γ' Θεωρητική Κατεύθυνση, 15-29 ➤ Η διακειμενική σχέση με τον <i>Ερωτόκριτο</i> του Βιτσέντζου Κορνάρου (εκφραστικά και θεματικά δάνεια) ➤ Το ιστορικό γεγονός που αποτέλεσε πηγή έμπνευσης: η επανάσταση στην Κρήτη το 1823-24, που είχε ως αποτέλεσμα την καταστολή και τη φυγή χιλιάδων χριστιανών Κρητικών με πλοία από την Κρήτη προς άλλες περιοχές, τα Κύθηρα, τα Αντικύθηρα και την Πελοπόννησο ➤ Επικαιροποίηση του θέματος της βίαιης εκδίωξης από την πατρίδα: ο εκτοπισμός των κατοίκων της Κύπρου μετά την τουρκική εισβολή, τα κύματα των προσφύγων που είναι το αποτέλεσμα πολέμων και πολιτικής αστάθειας σε πολλές χώρες στις μέρες μας.
<p>30. Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.</p>	<p>1. το ιστορικό και γραμματολογικό πλαίσιο των λογοτεχνικών κειμένων 2. τρόποι με τους οποίους η εποχή στην οποία δημιουργούνται τα λογοτεχνικά επηρεάζει τη μορφή και το περιεχόμενό τους</p>	<p>Φραντσέσκο Πετράρκα, «Λάουρα», ΝΕΛ Β', 45-46 και η επίδραση του πετράρχισμου στις <i>Ρίμες αγάπης</i>, ΚΚΑ Α', 81-92 Μπορούν να διερευνηθούν, για παράδειγμα, οι λόγοι που ο νατουραλισμός εμφανίζεται στην Ευρώπη τις</p>

		τελευταίες δεκαετίες του 19 ^{ου} αι., με την ολοκλήρωση της εκβιομηχάνισης, την ανεξέλεγκτη λειτουργία της οικονομίας στην αγορά και την επίδραση που άσκησε η θεωρία του Δαρβίνου στους καλλιτέχνες της εποχής (ότι η ζωή είναι ένας συνεχής αγώνας για επιβίωση, στον οποίο επικρατεί τελικά ο πιο ισχυρός).
31. Να αντιλαμβάνονται τη σχέση λογοτεχνικής μορφής και περιεχομένου.	<ol style="list-style-type: none"> 1. εντοπισμός των γλωσσικών και υφολογικών γνωρισμάτων, καθώς και των τεχνικών (αφηγηματικών – ποιητικών) των κειμένων 2. σχολιασμός της νοηματικής και αισθητικής λειτουργίας των στοιχείων αυτών 3. συσχετισμός των πιο πάνω στοιχείων με το περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων 	Όλα τα κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό
32. Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της κυπριακής λογοτεχνίας με την ευρύτερη νεοελληνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια λογοτεχνία.	<ol style="list-style-type: none"> 1. συνανάγνωση κειμένων κυπριακής, ευρύτερης νεοελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας λογοτεχνίας 2. παραλληλισμός των γνωρισμάτων της κοινωνίας της Κύπρου, όπως αποτυπώνονται στα λογοτεχνικά κείμενα, με εκείνα άλλων σύγχρονων κοινωνιών 3. ερμηνεία τους με βάση τα ιδιαίτερα γεωφυσικά, ανθρωπολογικά, ιστορικά δεδομένα του νησιού 	<p>Φραντσέσκο Πετράρκα, «Λάουρα», ΝΕΛ Β', 45-46 και η επίδραση του πετράρχισμου στην κυπριακή ερωτική ποίηση του 16^{ου} αι., <i>Ρίμες αγάπης</i>, ΚΚΛ Α', 81-92</p> <p>Σύγκριση του <i>Θέρσανδρου</i> (1847) του Επαμεινώνδα Φραγκούδη με άλλα ρομαντικά επιστολικά μυθιστορήματα: τον <i>Λέανδρο</i> (1934) του Παναγιώτη Σούτσου, και μέσω αυτού με <i>Τα πάθη του νεαρού Βέρθερου</i> (1774) του Γκαίτε.</p>
33. Να αναπτύξουν κριτική φιλιαναγνωστική στάση και να είναι ικανοί να: <ul style="list-style-type: none"> - πραγματοποιούν βιβλιοπαρουσιάσεις στο πλαίσιο της λέσχης ανάγνωσης στην τάξη - συμμετέχουν σε λογοτεχνικά ιστολόγια και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. μελέτη βιβλιοπαρουσιάσεων έντυπων και ηλεκτρονικών λογοτεχνικών περιοδικών και εφημερίδων 2. επιλογή βιβλίων με αισθητικά και λογοτεχνικά κριτήρια αξιοποιώντας τη σχολική, δημοτική ή άλλες βιβλιοθήκες 3. καθοδήγηση για μελέτη ενός ολοκληρωμένου λογοτεχνικού έργου 4. ενθάρρυνση για εμπλοκή και συμμετοχή σε λογοτεχνικές και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη λογοτεχνία 	Μελέτη ολοκληρωμένων λογοτεχνικών έργων –πεζών ή ποιητικών–, που προτείνονται για τη Λέσχη Ανάγνωσης ή άλλων που θα προταθούν στο πλαίσιο του μαθήματος από τους μαθητές/τον διδάσκοντα/τη διδάσκουσα.

<p>34. Να ασκηθούν στη δημιουργική γραφή αξιολογώντας το αισθητικό αποτέλεσμα με συγκεκριμένα κριτήρια: αντιστοιχία με τις συμβάσεις των λογοτεχνικών ειδών και βαθμός πρωτοτυπίας.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. σύνθεση στίχων κατά το πρότυπο των δημοτικών τραγουδιών, της έμμετρης και της μοντέρνας ποίησης 2. συγγραφή διηγημάτων με βάση τα τυπικά γνωρίσματα του είδους 3. μεταγραφή μιας ιστορίας σε ποίημα και αντίστροφα, τηρώντας τις συμβάσεις των λογοτεχνικών ειδών 4. συμμετοχή σε μαθητικούς λογοτεχνικούς διαγωνισμούς 	<p>Επιλογή δραστηριοτήτων από το εγχειρίδιο <i>Δημιουργική γραφή, Οδηγός πλεύσεως</i>, Υ.Π.Π., Π.Ι., Υ.Α.Π., 2012 Χρήση ηλεκτρονικών εφαρμογών που σχετίζονται με τη δημιουργική γραφή</p>
---	---	--

Το αξιακό περιεχόμενο του μαθήματος της Λογοτεχνίας

Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό
<p>35. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι στην πολιτισμική τους κληρονομιά και στα στοιχεία που συνθέτουν την εθνική τους ταυτότητα.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του κόσμου της Κύπρου 2. ομοιότητες και διαφορές των παραδόσεων του ελληνικού κόσμου με τις παραδόσεις άλλων λαών 	<p>Οι Δείκτες Επιτυχίας που αναφέρονται στο αξιακό περιεχόμενο μπορούν να επιτευχθούν μέσα από τη διακεκριμένη προσέγγιση των κειμένων που προτείνονται στον προγραμματισμό, τη διαθεματική προσέγγιση της λογοτεχνίας με άλλα μαθήματα (Ιστορία, Πολιτική Αγωγή, Έκφραση Έκθεση) και την ανάδειξη της σχέσης της λογοτεχνίας με άλλες μορφές τέχνης.</p>
<p>36. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ιστορικά προβλήματα που προσεγγίζουν τα λογοτεχνικά κείμενα 2. παρουσίαση της σχέσης του ανθρώπου με την κοινωνία και την ιστορία και του τρόπου με τον οποίο αυτά επηρεάζουν τον άνθρωπο 3. σύγχρονα πολιτικά, οικονομικά, οικολογικά προβλήματα και οι επιπτώσεις τους στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου 	<p style="text-align: center;">ό.π.</p>

<p>37. Να εντοπίζουν στα λογοτεχνικά κείμενα και να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ανθρώπινοι χαρακτήρες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα 2. σχέσεις ανάμεσα στους κατέχοντες δύναμη (πολιτική, οικονομική) και τους αδύναμους 3. σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα 4. σχέσεις ανάμεσα στα παιδιά και τους ενήλικες, η «κρίση της εφηβείας» στον δρόμο προς την ενηλικίωση 5. θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αγάπη, έρωτας, αλληλεγγύη, σεβασμός, επιβολή, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά, περιθωριοποίηση. 	<p>ό.π.</p>
<p>38. Να αναπτύξουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. το περιεχόμενο και η ιστορικότητα θεμελιωδών αξιών και δικαιωμάτων του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, δικαιοσύνη, ισότητα), με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση -μέσα από τη μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων- μιας κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς για ζητήματα που αφορούν σε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και οικουμενικές αξίες. 	<p>ό.π.</p>